

# Jaarverslag 2022



Doorwerth, april 2023

## Inhoudsopgave

<b>1. SAMENSTELLING EN ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR</b>	<b>3</b>
<b>2. WOORD VOORAF</b>	<b>4</b>
<b>3. ACTIVITEITEN 2022</b>	<b>5</b>
<b>3.1 INSPECTIES</b>	<b>6</b>
INTERIEURINSPECTIES	6
GROEN ERFGOED INSPECTIES	7
<b>3.2 ADVIES EN RESULTATEN</b>	<b>8</b>
DUURZAAMHEIDSADVIEZEN	8
BEGELEIDING EN TOEZICHT UITVOERINGSPROGRAMMA (PROVINCIE)	9
MJOP'S EN BEGELEIDING VAN ONDERHOUDSWERKZAAMHEDEN	9
INFORMATIE OVER SUBSIDIES	9
<b>3.3 PROFESSIONALISERING</b>	<b>10</b>
INSPECTIE EN RAPPORTAGE	10
KENNIS EN KUNDE REGELING	10
REGIOSERVICE VOOR GEMEENTEN	10
PROGRAMMATISCHE SAMENWERKING MET PARTIJEN GELDERSE ERFGOED ALLIANTIE (GEA)	11
SCHOLING EN ONTWIKKELING: DRONES, GROEN, INTERIEUR, SAMENWERKING TU DELFT	12
ERFGOEDMONITOR IN OVERLEG MET PROVINCIE	12
<b>3.4 HISTORISCH BOUWFRAGMENTENDEPOT</b>	<b>13</b>
<b>3.5 BEDRIJFSVOERING EN COMMUNICATIE</b>	<b>13</b>
<b>3.6 FINANCIËLE POSITIE</b>	<b>15</b>

## 1. Samenstelling en activiteiten van het bestuur

De Stichting heeft als organen een bestuur en een directie. In de statuten en het directiereglement zijn de onderscheiden rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd.

Het bestuur bestaat in 2022 uit de volgende personen:

- E. (Ester) Weststeijn, voorzitter, 1<sup>e</sup> periode 2019 – 2023
- J. (Joske) Hagelaars, secretaris, 1<sup>e</sup> periode 2019 – 2023
- T.A.F.A. (Dorus) Klomberg, penningmeester, 1<sup>e</sup> periode 2022 – 2026
- W. (Wim) Rohaan, lid, 1<sup>e</sup> periode 2017 – 2022
- P. (Peter) Koelewijn, lid, 1<sup>e</sup> periode 2020 – 2024

De leden van het bestuur zijn geselecteerd op basis van hun affiniteit met het Gelders Erfgoed en hart voor cultuurhistorie. Daarnaast hebben ze diverse achtergronden om een mix van kennis en ervaring in het bestuur te borgen: bestuurlijke, politieke, bouwkundige, architectuur en financiële en juridische kennis en expertise.

Het bestuur functioneert in drie rollen: de formele rol, de rol van klankbord en de rol van werkgever.

De formele rol betreft het vaststellen van beleid, jaarstukken en begroting. Via rapportages wordt het bestuur op de hoogte gehouden van de voortgang.

De directeur bereidt het beleid voor en betreft daarbij via informatieve sessies en brainstormsessies tijdig het bestuur. Hierbij treedt het bestuur op als sparringpartner en klankbord voor de directeur.

Tot slot is het bestuur de werkgever voor de directeur en stelt met inachtneming van de CAO het personeelsbeleid vast.

Het bestuur heeft in het verslagjaar zes maal formeel vergaderd, deels online, en is daarnaast in wisselende samenstellingen diverse keren bijeen geweest, onder meer in een bestuursontmoeting met het Gelders Restauratie Centrum en ten behoeve van de werving en selectie van een nieuwe directeur.

Tot oktober 2022 heeft een interim-directeur de organisatie geleid. Op 1 oktober 2022 is de nieuwe Algemeen Directeur, Jantine Clasie, van start gegaan.

## 2. WOORD VOORAF

Al bijna 45 jaar helpt de Monumentenwacht Gelderland als onafhankelijke partij de eigenaren bij de instandhouding van hun Monumenten. Door te inspecteren, te adviseren, te ondersteunen in het periodieke onderhoud en door kleine reparaties te verrichten.

In dit jaarverslag leggen we verantwoording af over onze activiteiten in 2022.

Met een totaal van 1.588 inspecties zijn in 2022 meer inspecties dan de afgelopen jaren uitgevoerd. We hebben 50 nieuwe abonnees aan ons bestand toe kunnen voegen. Voor het eerst hebben we in 2022 gebruik gemaakt van de 'Groene Grachtentool' waarmee we adviezen kunnen geven voor de verduurzaming van monumentale woonhuizen. Er zijn wachters met pensioen gegaan maar ook hebben we nieuwe medewerkers aan de Monumentenwacht kunnen binden. We blijven dé experts in de ondersteuning van de eigenaren van monumenten. We zijn blij met onze tevreden klanten en we zijn trots op ons geleverde werk. Dit beeld hebben we, in de aanloop naar de verkiezingen voor Provinciale Staten en de zg. 'herijking' bij de provincie, ook meermaals bij statenleden en de gedeputeerde van de Provincie Gelderland onder de aandacht gebracht. De steun van de provincie is onontbeerlijk om ons goede werk voort te zetten.

Ondanks onze tevreden klanten en onze goed gevulde orderportefeuille was het jaar 2022, net als 2020 en 2021 niet eenvoudig. Hoog ziekteverzuim en dientengevolge hoge kosten van inhuur, hoge inflatie, nasleep van de coronacrisis, groot saldo verlofuren, hoge kosten als gevolg van noodzakelijke ICT investeringen maken dat we 2022 afsluiten met een negatief resultaat van €50.457,-. Dat is een minder resultaat dan begroot (+ € 2.280), ondanks dat er in het jaarplan voor 2022 al rekening is gehouden met tegenvallers en ondanks dat we het hele jaar zo scherp mogelijk aan de wind hebben gezeild.

De mindere financiële resultaten maken dat ook al een aantal jaren wordt ingeteerd op de reserves. Daarnaast worden noodzakelijke investeringen uitgesteld omdat er is onvoldoende werkkapitaal is. Bij het verschijnen van dit jaarverslag is duidelijk geworden dat er een zorgelijke situatie is ontstaan.

2023 wordt dan ook aangevangen met een nadere (financiële) analyse gevolgd door een plan waarmee een goede toekomst van MWG wordt geborgd. Met medewerkers die bevolgen en betrokken blijven bij hun werk en de organisatie, doen wij, net als voorgaande jaren, onze klanten recht door een uitstekende dienstverlening. Daarmee bestendigen wij langjarig de zorg voor de Gelderse monumenten.

April 2022, Bestuur en Directie Stichting Monumentenwacht Gelderland

### 3. Activiteiten en resultaten 2022

De Monumentenwacht Gelderland (verder te noemen MWG) heeft in het jaarplan 2022 activiteiten en resultaten geformuleerd waarover in dit jaarverslag, conform de opbouw in het jaarplan, verantwoording wordt afgelegd. De activiteiten en resultaten in het jaarplan zijn - ook in de Beschikking 2022 van de Provincie Gelderland - als volgt onderverdeeld:

1. Inspectie
2. Advies
3. Professionalisering
4. Historisch bouwfragmentendepot
5. Bedrijfsvoering en communicatie
6. Financiële positie

### 3.1 Inspecties

MWG voert inspecties uit aan het erfgoed in de provincie Gelderland en verstrekt (onderhoud-) adviezen aan de eigenaar. Op basis van een inspectie wordt een rapportage opgesteld die een beeld geeft van de kwaliteit en onderhoudsstaat van het pand. Daarnaast worden tijdens inspecties zo nodig kleine onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, bijvoorbeeld op daken waar de monumentenwachter tijdens de inspectie al aanwezig is.

MWG heeft 3.095 abonnees (2021: 3.045 abonnees). Doelstelling was om dit jaar 32 nieuwe abonnees te werven. Het saldo is + 50, dat is positief. Het saldo nieuwe abonnees in 2022 komt voort uit ruim 130 aanmeldingen, maar ook ruim 80 afmeldingen. Dat aantal is niet substantieel afwijkend van andere jaren, en heeft vooral te maken met wisseling van eigenaar van het object.

Onder het te inspecteren erfgoed valt een scala aan gebouwen, variërend van landgoederen en kastelen, kerkelijke gebouwen, instellingen en molens tot vele woonhuizen. Zowel rijks (ca 1.768) als gemeentelijk, beeldbepalende en overige (ca 1.027) monumenten vallen hieronder. In 2022 zijn 1.421 inspecties en 167 noodherstel/advies op afroep uitgevoerd. Totaal 1.588. Dit is 122 (8,3%) meer dan in 2021 (1.466). Het doel was om in 2022, net als in 2021 1.300 inspecties (en noodherstel) uit te voeren.



*In 2022 is bij het inspecteren voor het eerst gebruik gemaakt van drones. Hier wordt Kasteel Ter Horst in Loenen geïnspecteerd.*

#### Interieurinspecties

Enkele jaren geleden zijn initiatieven ontplooid om een Gelderse interieurwacht op te richten, in navolging van de Monumentenwacht Noord-Brabant (MWNB). In 2020 is een begin gemaakt met een

pilotproject samen met het Gelders Genootschap en de Monumentenwachten Noord Brabant, Noord Holland en Utrecht. Het doel was kennisoverdracht en productontwikkeling.

Gedurende de looptijd van het project deden zich complicaties van verschillende aard voor bij de betrokken monumentenwachten. Zo gaf de Monumentenwacht Utrecht aan als gevolg van interne problemen niet aan de verplichtingen te kunnen voldoen, en derhalve deelname aan het project te beëindigen. Dit had tot gevolg dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in het voorjaar van 2022 is verzocht om de beoogde einddatum uit te stellen tot 1 mei 2023 en de begroting neerwaarts bij te stellen; van € 72.000 naar € 48.000, waarvan € 26.664,- bijdrage van de RCE.

Voor wat betreft de interieurinspecties is de stand van zaken per 1 januari 2023 dat MWG geen inspectie heeft uitgevoerd en de overige monumentenwachten samen 29 inspecties. De belangrijkste reden dat de teller voor MWG op 0 is blijven staan is gelegen in het feit dat MWG geen wachters heeft die voldoen aan de kwalificatie eisen om interieur inspecties te mogen doen. Het RCE stelt namelijk HBO+/universitair niveau als eis. Het aantal interieur inspecties in Gelderland is onvoldoende om een speciaal iemand aan te trekken c.q. op te leiden. Dit maakt dat de conclusie van MWG van de pilot is dat interieurinspecties niet tot de standaard diensten van MWG gerekend moeten worden, maar dat het wel wenselijk is om te kijken of dit op de schaal van de landelijke monumentenwachten kan worden gefaciliteerd met een bijdrage van MWG. In het najaar van 2022 hebben beide monumentenwachten Noord-Holland en Gelderland aangegeven te verwachten niet in staat te zijn per 1 mei 2023 het project conform het in het voorjaar van 2022 aangepaste plan succesvol af te ronden. Begin 2023 is een met ondersteuning van de landelijke monumentenwacht een voorstel voor doorontwikkeling van het project rond de interieurwacht voorgelegd aan de RCE. Direct daarna is het faillissement van penvoerder Monumentenwacht Noord-Holland uitgesproken. Dat betekent vermoedelijk dat ook de restgelden van dit project hierin betrokken zijn. Voor MWG gaat het naar verwachting om een bedrag van € 15.000,-. In afwachting van een reactie van de RCE maakt de landelijke Monumentenwacht nu pas op de plaats.

### Groen erfgoed inspecties

Gelderland is rijk aan monumentaal groen erfgoed (meer dan 300 rijksmonumenten). De provincie Gelderland kent de meeste door het rijk beschermde parken, tuinen e.d. in Nederland. De enkele jaren geleden opgestarte dienstverlening ten aanzien van inspecties in monumentaal groen is in 2022 doorgezet in samenwerking met de Groenwacht. Dat is een partij die op commerciële basis professionele diensten verleend. Nadat in 2021 een aantal groen inspecties zijn opgestart, zijn er in 2022 4 afgerond, te weten:

- Hengelo Historische Tuin en Parkaanleg 't Zelle'
- Putten Historische Tuin en Parkaanleg 'Bijstein'
- Harskamp Historische parkaanleg 'Huis Harscamp'
- Doesburg Stadswallen (uitgevoerd door Monumentenwacht Utrecht).

In 2023 wordt de dienstverlening met betrekking tot groeninspecties geëvalueerd. Van belang in de overweging is dat er op landelijk niveau van monumentenwachten in 2022 initiatieven zijn ontplooid om een landelijke groenwacht op te richten waarbij een groenwachter bij één van de Monumentenwachten in dienst is (Overijssel) en waar andere monumentenwachten van kunnen afnemen.



*In de monumentale tuin van Huis Harscamp heeft een groeninspectie plaatsgevonden.*

## 3.2 Advies

De inspectietaak en de daarop gebaseerde rapportage staan niet op zichzelf. Om de eigenaar optimaal te ondersteunen in zijn verantwoordelijkheid voor de instandhouding van het erfgoed levert de MWG een scala aan adviesdiensten.

### Duurzaamheidsadviezen

Een van de speerpunten van MWG in 2021 was het opzetten van een overlegstructuur en een toolkit met kennis en inzetbaarheid van materialen en technieken om gebouwen duurzamer te laten zijn c.q. energiegebruik terug te brengen en er op een andere wijze in te voorzien. Enkele wachters hebben zich in energie-adviezen bekwaamd. In 2021 is (in samenwerking met Monumentenwacht Noord Holland, Monumentenwacht Noord Brabant en de Groene Grachten) de Adviestool voor verduurzaming van monumentale woonhuizen opgeleverd.

De Adviestool voor verduurzaming van monumentale woonhuizen speelt een belangrijke rol in de zogenaamde 'keukentafelgesprekken' waarin een eigenaar verduurzamingsadvies ontvangt. De adviestool van De Groene Grachten ondersteunt om de mogelijkheden voor duurzaamheidsmaatregelen in kaart te brengen. Vanaf 2022 maakt de tool onderdeel uit van het diensten portfolio van de MWG en wordt tegen een btw vrijgesteld tarief aangeboden aan de abonnees. In 2022 zijn 19 duurzaamheidsadviezen op basis van deze tool verstrekt, waarvan 15 aan abonnees en 4 aan niet abonnees.

Het eerste jaar werken met de tool en het bedienen van de klanten levert een wisselend beeld op. Lang niet alle klanten zijn tevreden over het geleverde advies. Dat ligt niet aan de dienstverlening door de wachters, maar vooral aan de beperkingen van de tool. Het duurzaamheidsadvies bevat veel



informatie, maar vaak ook voor de eigenaar al bekende informatie die bovendien makkelijk elders of digitaal te verkrijgen of te vinden is. Daarentegen is voor het doen van investeringen door de eigenaar aanvullend en kostbaar advies vaak nodig. Dat aanvullend advies kan de MWG niet leveren omdat de wachters daarvoor niet zijn opgeleid. Het leidt overall tot ontevredenheid bij abonnees en dat is ongewenst. In 2023 beraadt MWG zich, mede na aanvullende praktijkervaring, over de toekomst van de Groene Grachtentool voor MWG.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voerde eind 2022 in opdracht van OC&W een aanbesteding 'Begeleidingstrajecten Verduurzaming monumenten' uit. Het betreft een ontzorgingsprogramma voor monumenteneigenaren in het kader van de verduurzamingsopgave rond het Klimaatakkoord. De RCE is op zoek naar adviesorganisaties die eigenaren van monumenten ondersteunen en stimuleren tot het doen van investeringen in verduurzamingsmaatregelen. De gezamenlijke landelijke Monumentenwachten hebben zich ingeschreven. In januari 2023 is het bericht van het Ministerie van OC&W ontvangen dat de opdracht aan de monumentenwachten is gegund.

### Begeleiding en toezicht uitvoeringsprogramma (provincie)

Al enige jaren ondersteunt één van de adviseurs het uitvoeringsprogramma Functioneel Erfgoed van de provincie Gelderland. De inbreng van MWG is gericht op het bieden van technische ondersteuning ten behoeve van de beoordeling en begeleiding en monitoring van projecten die worden aangevraagd bij de provincie. Tevens worden gesprekken met aanvragers gevoerd, en wordt deel genomen aan het erfgoedoverleg. In 2022 is hieraan circa 758 uur besteed. Dat is 60 uur minder dan in 2021.

### MJOP's en begeleiding van onderhoudswerkzaamheden

De eigenaar weet ons al jaren te vinden voor ondersteuning in het instandhoudingsproces. Tijdens reguliere inspecties wordt mondeling advies geleverd. Het inspectierapport bevat handreikingen voor de prioritering en wijze van uitvoering van de werkzaamheden. Daarnaast worden er onderhoudsramingen opgesteld en subsidieaanvragen verzorgd voor de kwetsbare categorieën zoals molens en kerken. De werkzaamheden worden met een opleveringsinspectie gecontroleerd en bijgestuurd.

Ook in 2022 is (naast andere softwarepakketten) O-prognose ingezet voor een betrouwbare begroting van de onderhoudskosten. In 2022 zijn 61 onderhoudsplannen en begrotingen uitgevoerd. Dat zijn er 31 meer dan begroot en 36 meer dan in 2021. De verklaring is vooral gelegen in het feit dat corona in 2022 hier minder effect heeft gehad dan in eerdere jaren.

### Informatie over subsidies

MWG geeft eigenaren informatie over subsidies van gemeenten, provincies en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Veel gemeenten hebben een eigen regeling. MWG kan eigenaren helpen met het interpreteren en toepassen van deze regelingen. Ook in 2022 hebben we veelvuldig informatie over subsidies verstrekt.

### 3.3 Professionalisering

MWG werkt aan de professionalisering van het vak en de kwaliteit van het onderhoud van monumenten. Dit doet MWG door opleiding en ontwikkeling van de wachters en ook door bij te dragen aan een gecertificeerde standaard via Uitvoeringsrichtlijnen (URL's) voor bedrijven in onderhoud en restauratiewerk. Het voornemen was om in 2022 een keuze te maken over certificering en advisering en rapporteren conform URL2005. Dat is niet gelukt, in q1 van 2023 wordt dit alsnog gedaan.

#### Inspectie en rapportage

Ten aanzien van het professionaliseren van de inspectie en rapportage is gebleken dat de (technische) functionaliteit van de rapportage verouderd is en niet klaar voor ontwikkelingen op het gebied van onder andere de URL2005. In 2021 is gekeken naar de ontwikkelingen binnen de Nederlandse Monumentenwachten op het gebied van een nieuwe rapportagefunctionaliteit. De landelijke vereniging van Nederlandse Monumentenwachten heeft zich bovendien uitgesproken voor meer standaardisatie.

#### Kennis en Kunde regeling

De provincie Gelderland heeft in 2009 de kwaliteitsregeling 'Kennis&Kunde' voor bouwkundige monumenten (Kennis&Kunde Rood) en in 2014 voor de kwaliteitsregeling Erfgoed (Kennis&Kunde Groen) laten ontwikkelen. Deze regelingen toetsen de vakbekwaamheid van de uitvoerende restauratie-/hoveniersbedrijven en worden in Gelderland momenteel uitgevoerd door MWG. Inmiddels hebben zo'n 80 restauratiebedrijven (algemeen en specialistische) en zo'n 6 hoveniersbedrijven zich laten toetsen op hun vakbekwaamheid en staan vermeld in een openbaar register.

In 2021 is besloten om de Kennis &Kunde regeling te evalueren en te actualiseren. Dit is in 2022 afgerond. De belangrijkste conclusies zijn dat Kennis&Kunde-rood redelijk goed functioneert en duidelijk een positief effect heeft gehad op de kwaliteit van de restauratiebedrijven. De uitvoering van de restauratieprojecten Kennis&Kunde-groen heeft nog te weinig kans gehad om zich te bewijzen. Inhoudelijk hoeven er voorsnog (nagenoeg) geen aanpassingen/aanvullingen gedaan te worden, maar de verwachting is wel dat ook andere organisaties dan de provincie Gelderland deze regeling moeten 'dragen' om het een goede toekomst te geven.

De evaluatie toont aan dat er op verschillende onderdelen verbeteringen en aanvullingen nodig zijn om ook voor de toekomst de waarde en het positief effect van de kwaliteitsregeling te behouden en te versterken. Deze zijn eind 2022 uitgewerkt en worden in het voorjaar van 2023 opgeleverd.

#### Regioservice voor gemeenten

De Regioservice is bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij haar taken op het gebied van toezicht en begeleiding op de kwaliteit en technische uitvoering van restauratieprojecten. We zien dat veel kennis bij gemeenten over erfgoed is weggevloeid en zij kunnen daarvoor de MWG inhuren. Halverwege 2021 is de pilot in Winterswijk – na een tijdelijke onderbreking als gevolg van corona – opnieuw opgestart. Als gevolg van ziekte bij de MWG is de pilot niet afgerond. Eind 2022 is de nieuwe directeur gestart met een kennismakingsronde langs de gemeenten, mede om de mogelijkheden voor samenwerking en ondersteuning van gemeenten verder te verkennen. Als gevolg van beperkte beschikbare tijd komt dit langzaam op gang.

## Programmatische samenwerking met partijen Gelderse Erfgoed

### Alliantie (GEA)

MWG ziet zichzelf als een schakel in de keten om haar uiteindelijke doel te bewerkstelligen. Dit uiteindelijke doel is het langdurig, kwalitatief hoogwaardig en duurzaam behoud en zo nodig de verbetering van het erfgoed in Gelderland. Om dat doel te halen werkt de MWG met veel partijen samen, zowel in Gelderland als buiten de provinciale grenzen.

In Gelderland zijn dat de Erfgoedalliantie Gelderland, het kennisnetwerk Duurzaamheid & Innovatie (Gelders Restauratie Centrum), het Gelders genootschap, het Samenwerkingsverband Cultuurhistorie Gelderland, het Molenplatform, het ROC De Graafschap, de Provincie Gelderland en de gemeenten in de provincie. De samenwerking is in de loop van 2022 verstevigd, mede omdat de Provincie Gelderland het organiserend vermogen in de erfgoedsector in de provincie beoogt te vergroten. Dit heeft onder meer geresulteerd in een eerste ambtelijke concept notitie over verregaande samenwerking, die begin in 2023 wordt besproken.

MWG verleent diensten aan het Gelders Genootschap. In het verslagjaar is door de teamleider deelgenomen aan het bouwplan overleg. Als gevolg van het ziekteverzuim bij de WMG had de deelname in 2022 een incidenteel karakter, in plaats van het voorgenomen structurele karakter.

De samenwerking tussen MWG en het Gelders Restauratie Centrum is in 2022 verstevigd. Het GRC leidt restauratie vakmensen op. Zonder vakmensen geen monumenten. MWG inspecteert en adviseert eigenaren van monumenten. MWG en GRC slaan de handen in elkaar in scholing, inspecties en advies activiteiten in een krachtige samenwerking om de impact te vergroten. Tijdens de participatiedag voor Provinciale Staten van Gelderland in oktober 2022, met het oog op de begroting voor 2023 en verder, is door beide partners intensief samen opgetrokken. Dat heeft in elk geval tot het succes geleid dat beide organisaties, naast de inhoudelijke revenuen van de samenwerking, ook in 2023 en naar verwachting ook in 2024 en verder, op ondersteuning van de Provincie Gelderland kunnen rekenen.



Tijdens de participatiedag op 15 oktober 2022 in gesprek met Provinciale Staten.

Buiten de provincie is er overleg met de andere provinciale verenigingen voor Monumentenzorg waarbij kennis delen een belangrijk doel is. De impuls, die de samenwerking in 2021 heeft gekregen, is in 2022 doorgezet. In het najaar is het meerjarenplan 2023 – 2027 van de Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland verschenen. In het meerjarenplan zijn de beleidsvoornemens vervat die de Vereniging in de jaren 2023 tot en met 2027 wil uitvoeren.

### Scholing en ontwikkeling: drones, groen, interieur, samenwerking TU Delft

Regulier organiseert MWG cursussen voor o.a. ambtenaren met als doel kennis over in standhouding en onderhoud van monumenten over te dragen. Ook voor eigenaren van monumenten worden gebruikelijk avonden georganiseerd. In 2022 zijn vier drones aangeschaft en wachters opgeleid om met de drones te inspecteren.

### Erfgoedmonitor in overleg met provincie

In december 2021 is in opdracht van de Provincie Gelderland gestart met de beoordeling van objecten voor de zogenaamde erfgoedmonitor, die periodiek door de provincie wordt uitgebracht. Het gaat om ca 2.000 beoordelingen. Deze zijn afgerond in het voorjaar van 2022.

### 3.4 Historisch bouwfragmentendepot

Al enige jaren voeren we het historische bouwfragmentendepot met een oppervlakte van 1.000 vierkante meter in Valburg. Een bijzondere plek waar eigenaren en aannemers terecht kunnen voor materiaal; zowel 'halen' als 'brengen'. Het depot is de 'snoepwinkel' voor de monumenteneigenaar en de aannemer. We voorkomen dat waardevolle materialen verloren gaan én dragen bij aan circulaire economie.

De in het bouwfragmentendepot verzamelde historische bouwfragmenten zijn incidenteel verkocht ten behoeve van restauraties. Materialen zijn beschikbaar gesteld aan het Gelders Restauratie Centrum en worden gebruikt in cursussen.

### 3.5 Bedrijfsvoering en communicatie

Eind 2022 werken bij MWG 26 mensen (24,04 fte). Er is in 2022 afscheid genomen van twee monumentenwachters wegens pensioen, er is één monumentenwachter in dienst getreden. Een groot deel van de formatie betreft specialistisch personeel, ingedeeld in 9 ploegen. De organisatie wordt aangestuurd door een Algemeen directeur, een programmadirecteur, een hoofd bedrijfsvoering en een teamleider en wordt ondersteund door secretariaatsmedewerkers.

Er zijn 17 medewerkers actief als monumentenwachter, waarvan 3 tevens actief als adviseur. MWG is aangesloten bij de CAO-provincies en maakt gebruik van ondersteuning van diverse instellingen zoals een arbodienst, een salarisverwerker, een assurantiekantoor enzovoorts. Het bestuur bestaat uit diverse disciplines en is onbezoldigd. MWG heeft een governance code en een directiestatuut en werkt volgens het bestuursmodel. De MWG heeft een btw-vrijstelling voor de inspecties voor abonnees en heeft de ANBI-status. Aanvullende diensten zijn marktconform en btw belast.

De komende jaren stroomt een aantal oudere en ervaren medewerkers uit. Het blijft lastig nieuwe en jongere mensen te interesseren en aan te trekken voor het ambachtelijk werken in het erfgoed. Desondanks is er in 2022 een talentvolle nieuwe medewerker aangetrokken.

Het ziekteverzuim was in 2022 wederom hoog: 11,29% (in 2021 12,56%). Dit komt vooral door enkele langdurig zieke medewerkers. Daarnaast was er meer overig verzuim doordat medewerkers in het eerste kwartaal van 2022 thuis moesten blijven in verband met quarantainemaatregelen of vanwege bijvoorbeeld een partner die in de zorg werkte waardoor zorgtaken thuis door de medewerker moesten worden opgepakt. Voor dat laatste zijn bij MWG ziektemeldingen geregistreerd.

De positie van directeur is tot 1 oktober 2022 ingevuld door een interim-directeur (24 uur per week). De interim-directeur heeft zich gericht op de continuïteit van de organisatie en een analyse van de situatie met betrekking tot de organisatie en bedrijfsvoering van de MWG. Daarnaast zijn projecten ter verbetering en vernieuwing binnen met name de bedrijfsvoering, zoals de urenregistratie en de rapportagefunctionaliteit, voorbereid. Begin 2022 is de voormalig directeur deels teruggekeerd in het arbeidsproces, als programmadirecteur. Hij is vervolgens in 2022 wederom uitgevallen wegens ziekte. Op 1 oktober 2022 is een nieuwe algemeen directeur van start gegaan voor 32 uur per week.

Er is 712 uur aan scholing besteed. Normaal gesproken is dit ongeveer 850 uur op jaarbasis. Door de naweën van corona was dit in 2022 iets minder. De volgende opleidingen zijn onder andere

gevolgd: BHV, cursus Digitale meettechnieken, cursus Industrieel klimmen, cursus toepassen kwaliteitsnormen, cursus restauratie en bestek, cursus schadebeelden bij monumenten, opleiding drone piloot, cursus asbest, opleiding, deels 'on the job', in groeninspecties.

In oktober heeft de nieuwe directeur kennismakingsgesprekken gevoerd met alle medewerkers en op locatie kennis gemaakt met het werk van alle ploegen. Eind 2022, met een uitloop naar januari 2023 hebben voor nagenoeg alle medewerkers jaargesprekken plaatsgevonden. De functieprofielen van de kantoormedewerkers zijn geactualiseerd.

In 2022 zijn acht digitale nieuwsbrieven uitgebracht. Deze wordt aan 2.000 geïnteresseerden gestuurd. Gebleken is dat de nieuwsbrief gemiddeld door 1.500 geadresseerden wordt bekeken. In 2022 is daarnaast gewerkt aan een nieuwe website. De oude site voldeed niet meer aan de eisen van deze tijd. De nieuwe website is beter afgestemd op de website van de bezoeker. De nieuwe website was in december 2022 gereed, en is na een testfase begin januari 2023 in de lucht gegaan.

In de loop van het jaar bleek dat 2022 financieel opnieuw een lastig jaar voor de MWG zou gaan worden. Daarover in de volgende paragraaf meer. Tegelijkertijd werd ook duidelijk dat er in de nabije en wat verdere toekomst investeringen gedaan moeten worden in de ICT-apparatuur en software, onderhoudsbussen en huisvesting. De investeringen worden nu nog aangehouden in verband met een onvoldoende beschikbare werkkapitaal. Ook kan worden afgevraagd of de governance, risicobeheersing en verantwoording van de Monumentenwacht in de huidige inrichting voldoen of verbetering behoeven. Eind 2022 is besloten om een brede analyse te doen naar de toekomstbestendigheid van MWG.

### 3.6 Financiële positie

Het jaar 2022 was opnieuw een financieel moeilijk jaar voor de Monumentenwacht. Ondanks strak budgetteren is het resultaat over 2022 uiteindelijk €50.457,- negatief (€2.280 begroot -en - € 56.661 in 2021).

De lasten zijn hoger dan begroot en de baten zijn lager dan begroot. De oorzaak van de hogere lasten is vooral gelegen in hogere personeelskosten (nieuwe cao en inhuur extern personeel) en hogere ICT kosten dan verwacht (in verband met de moeizame implementatie van de Urenapp). In 2023 is een urenapp in gebruik genomen waarbij in de aanloop door de leverancier Axians koppelingen zijn gemaakt, ook met Exact. De applicatie waarmee de wachters werken, wordt door middel van licenties afgenomen. De implementatiekosten die MWG heeft moeten maken, die een incidenteel karakter hebben, zijn hoger dan begroot.

De baten zijn lager dan begroot. De oorzaak is de lagere opbrengst uit inspecties en abonnementen. De lagere opbrengst voor inspecties is vooral te wijten aan de uitval als gevolg van corona en de beoogde instroom, die later is begonnen dan beoogd.

Ondanks het negatieve jaarresultaat houdt MWG per jaareinde 2022 een gezonde solvabiliteit van 45%. In 2021 was deze 39%.

Als risico's worden benoemd de verlofuren en het Vitaliteitsbudget Persoonsgebonden Ontwikkelbudget (POB):

- De afgelopen jaren is een stuk meer aan verlofuren ontstaan. Ondanks dat nu strakker wordt gestuurd op het opnemen van het verlof, leidt het versneld laten opnemen tot een groot verlies aan productiviteit. 'Uitbetalen' van de uren raakt de liquiditeit.
- Medewerkers hebben op grond van de Cao de beschikking over een persoonsgebonden ontwikkelbudget (€5.000 per vijf jaar), waarvan door medewerkers die 60 jaar of ouder zijn maximaal de helft mag worden ingezet als vitaliteitsbudget. Die medewerkers kunnen er vrije dagen voor kopen waarmee de kans op afname van financiële middelen aanzienlijk is. In 2022 zijn de kosten nog niet inzichtelijk gemaakt. In 2023 zal daarom een inventarisatie worden gemaakt van de verschillende regelingen die bestaan en de (financiële) impact ervan op de organisatie.

De conclusie is dat het resultaat over 2022, net als de voorgaande jaren negatief is. Er wordt ingeteerd op de reserves en er is onvoldoende werkkapitaal voor noodzakelijke investeringen. Investeringsplannen worden te lang uitgesteld. Dit maakt dat er een zorgelijke situatie is ontstaan. De toekomst biedt uitdagingen waar MWG mee aan het werk is gegaan. Het jaar 2023 wordt aangevangen met een nadere (financiële) analyse gevolgd door een plan met als doel een duurzame financiële borging en daardoor gezonde toekomst voor de MWG.